

Vizitele în penitenciar. Implicații pentru procesul de prevenire a recidivei sexuale în contextul penitenciar românesc

Marius DINESCU¹

Revista de Practică Penitenciară
Nr. 1/2019; pp. 44-53
Administrația Națională a
Penitenciarelor
Universitatea București
Facultatea de Sociologie și
Asistență Socială

Abstract

Studiile recente au subliniat efectele pozitive ale vizitelor în penitenciar asupra reintegrării sociale a persoanelor private de libertate. Una din explicațiile acestui efect face referire la rolul vizitelor în menținerea relațiilor sociale de suport și importanța acestor relații în depășirea unor dificultăți de reintegrare, precum șomajul sau problemele economice. Însă, majoritatea acestor studii au vizat populația carcerală generală și nu au fost concentrate pe acei indivizi ce au fost condamnați în urma unor fapte de natură sexuală. De asemenea, există un număr foarte redus de studii publicate ce investighează rolul vizitelor în penitenciar sau importanța relațiilor sociale în procesul de desistare sexuală în contextul legal, cultural și social al României. Așadar, studiul de față a investigat acești factori prin 10 interviuri semi-structurate, realizate cu persoane condamnate pentru fapte de natură sexuală, într-un penitenciar din România. Aplicând o analiză tematică a interviurilor, au reieșit 4 teme generale: a) Dificultățile întâmpinate de familii în efectuarea vizitelor în penitenciar; b) Rolul acestor vizite; c) Importanța relațiilor sociale pe perioada pedepsei și d) Barierele către reintegrare în procesul de desistare, în contextul românesc. Rezultatele au demonstrat că aceste vizite reprezintă cea mai benefică metodă de menținere a contactului cu familia pe perioada pedepsei și că această populație carcerală va întâmpina numeroase dificultăți de reintegrare, precum posibilitățile limitate de angajare sau izolarea socială. Luând în considerare aceste rezultate, studiul propune o serie de recomandări pentru a face procesul de vizitare accesibil tuturor persoanelor private de libertate, cât și pentru a reduce dificultățile de reintegrare.

Recent research has highlighted the positive effects of prison visitation on resettlement outcomes. One of the explanations of this effect revolved around the visits' role in the maintenance of the prisoners' social support networks and these networks' importance in overcoming post-release difficulties such as unemployment or financial hardship. However, most of this research has been conducted on general carceral populations and not specifically directed at those individuals convicted of sexual offences. Moreover, there also appears to be a significant lack of published studies investigating the role of prison visits or social support networks in sexual desistance process within the Romanian legal, cultural and social context. Thus, this study aimed to investigate these issues by conducting 10 semi-structured interviews with individuals currently serving a sentence for a sexual offence in a Romanian Prison. Having employed a Thematic Analysis of the study's data, 4 general themes emerged: a) Families' difficulties in maintaining prison visitation; b) The role of the open prison visit; c) The importance of the social support networks during the sentence and d) Re-entry barriers in

---

¹ Bsc Criminology and Psychology, Msc Psychology, Msc Forensic Psychology, mrmariusdinescu@gmail.com.

sexual offending desistance process in the Romanian context. The results demonstrate that prison visits represent the most beneficial method of maintaining contact with family or friends during confinement and that this carceral population will face numerous post-release difficulties such as limited employment opportunities or social isolation. Considering these findings, policy implications are discussed to both make visitation more accessible to all prisoners as well as potentially reducing resettlement difficulties.

Cuvinte cheie: VIZITELE ÎN PENITENCIAR, DESISTARE SEXUALĂ, REABILITARE.

Introducere

Adesea descrise ca și metodă principală prin care persoanele private de libertate își mențin contactul cu cercurile de suport social (Codd 2007), vizitele în penitenciar au fost asociate cu o reducere a ratei de recidivă atât în rapoartele guvernamentale, cât și în literatura de specialitate (La Vigne et al. 2005; Bales and Mears 2008; Mears et al. 2012; Duwe and Clark 2012; Cochran 2014; MoJ 2017). De exemplu, Bales and Mears (2008) din SUA au investigat efectul vizitelor în penitenciar asupra riscului de recidivă la 24 de luni post-liberare, pentru un total de 7,000 de deținuți. Încurajator, studiul a arătat că persoanele private de libertate ce au beneficiat de vizite din partea familiilor sau prietenilor au avut un risc de recidivă cu 30% mai mic decât cei care nu au beneficiat de aceste vizite. Mai mult, demonstrând importanța frecvenței crescute a vizitelor, autorii acestui studiu au găsit că fiecare vizită a contribuit cu o reducere a riscului de recidivă de 3.8% pentru deținuții vizitați pe parcursul sentinței. Într-o manieră similară, meta-analiza realizată de Mitchel și colegii (2016) din SUA a inclus date de la peste 76.000 de deținuți și a arătat că vizitele în penitenciar au produs o reducere cu 25% a ratei de recidivă, în timp ce vizitele primite de la partenerii romantici au produs o reducere de 36%.

În ciuda acestor rezultate încurajatoare, o serie de studii au arătat că nu toți deținuții vizitați pe parcursul sentinței au reușit să nu mai comită noi fapte după liberare (Bales and Mears 2008, Mears et al. 2012). Însă, o dată cu extinderea literaturii de specialitate, se pare că acest rezultat poate fi atribuit complexității factorilor implicați în procesul de desistare și nu lipsei influenței pozitive a vizitelor în penitenciar (Duwe and Clark 2013; Mitchel et al. 2016). De exemplu, un factor ce pare să aibă o influență semnificativă în procesul de reintegrare socială este prezența cazierului și eticheta socială asociată unui 'deținut' (Travis and Stacey 2010; Hirschfield and Piquero 2010). De exemplu, cu privire la posibilitățile de angajare post-liberare, cateva studii au arătat că foștii deținuți nu au reușit să obțină un loc de muncă, chiar dacă aceștia îndeplineau criteriile de angajare cerute (Pager 2003). Într-un mod similar, Visher și colegii (2008) au arătat că, majoritatea participanților incluși în studiu au eșuat în a-și găsi un loc de muncă stabil, la două luni după ce sentința lor a luat sfârșit, din cauza cazierului juridic și existenței unui istoric penal, deși aceștia au raportat că au investit mai mult de 80% din timpul acestui obiectiv.

În același sens, deși un număr impresionant de cercetători au arătat că există o lipsă acută de studii investigând rolul vizitelor în penitenciar în procesul de desistare sexuală (DeClaire and Dixon 2015, Farmer et al. 2015), studii recente au găsit că desistarea sexuală pare a fi influențată mai mult de calitatea relațiilor sociale sau romantice și nu de exprimarea lor numerică, în termeni binari, a acestor relații – folosită atât de des în practicile guvernamentale și penitenciare. De exemplu, concentrându-se pe rolul relațiilor romantice în desistarea sexuală, studiul calitativ realizat de Lytle et și colegii (2017) a arătat că exprimarea binară a acestor relații nu a reușit să descrie nivelul real de suport după liberare. Mai specific, deși 24 din participanți erau implicați în relații romantice de lungă durată, doar 4 au descris relațiile lor ca fiind capabile să încurajeze procesul de desistență prin înțelegere, răbdare și suport emoțional

în procesul de reintegrare socială. Ceilalți participanți au descris relațiile lor ca fiind de o calitate scăzută, adesea caracterizate de conflict, aventuri extra-maritale, abuz de substanțe sau certuri constante.

Mai mult, stigma socială asociată cu faptele de natură sexuală creează și mai multe bariere către o reintegrare eficientă în comunitate (Tewksbury 2012). Yang și colegii (2007), de exemplu, a argumentat faptul că stigma socială reiterează ideea că persoanele condamnate pentru fapte de natură sexuală sunt diferite și „inferioare”, comparate cu partea „normală” a societății. Într-un mod similar, Tewksbury (2012) a notat că dat fiind faptul că stigma socială influențează în mod negativ locul perceput cât și interacțiunile în ierarhia socială, aceste persoane resimt o limitare a sentimentului de apartenență civică și o pierdere a identității personale. Poate cel mai bun exemplu al acestei realități este reprezentat de cuvintele unui participant din studiul lui Tewksbury (2012): ”Nu mai sunt un cetățean. Sunt un agresor sexual”.

Concentrându-ne pe contextul românesc, se poate observa o lipsă semnificativă de articole și studii de specialitate publicate în jurnale academice internaționale care explorează acești factori, în societatea contemporană. O excepție notabilă este reprezentată de studiul lui Durnescu (2017) care a investigat stagiile de reintegrare pentru persoanele care și-au terminat de executat pedeapsa privativă de libertate. Însă, din informațiile pe care autorul acestui articol le deține, la momentul actual, nu există niciun studiu publicat care să investigheze importanța vizitelor în penitenciar, pentru procesul de desistare sexuală sau influența capitalului social în depășirea dificultăților de reintegrare pentru această populație carcerală specifică. O posibilă explicație a acestei lipse de articole publicate în jurnale academice internaționale este reprezentată de dificultățile de natură practică, precum bariera lingvistică sau dificultatea navigării cerințelor de cercetare într-un sistem penitenciar străin limitează posibilitatea efectuării studiilor conduse de cercetători din străinătate, în România. Însă, deși această observație este complet validă, realizarea unei astfel de cercetări, în contextul penitenciar românesc, ghidată de cele mai bune practici în materie de metodologie, reprezintă una dintre cele mai fructuoase posibilități de a extinde literatura de specialitate națională, cât și internațională.

Metodologie și Obiective

Cu acest ultim punct notat, principalul obiectiv al acestui studiu este să investigheze rolul vizitelor în penitenciar în menținerea cercurilor de suport social, în contextul românesc. De asemenea, luând în considerare lipsa de literatură de specialitate menționată anterior, acest studiu dorește să identifice barierele care afectează în mod negativ procesul de desistare și rolul familiei sau prietenilor în depășirea acestora în contextul românesc.

Pentru a îndeplini aceste obiective, autorul studiului a ales un design de cercetare calitativ, bazat pe interviuri semi-structurate cu 10 persoane ce au fost condamnate pentru fapte de natură sexuală și care își executau pedeapsa într-un singur penitenciar din România. Interviuurile au acoperit o serie de 11 întrebări deschise, create special pentru a explora percepția participanților cu privire la rolul vizitelor în menținerea relațiilor cu familia sau prietenii pe perioadă sentinței, barierele de reintegrare percepute, cât și rolul cercurilor de suport social în procesul de reintegrare socială. Este important de notat că atât tipul de interviu semi-structurat, cât și întrebările deschise le-au permis participanților să „ghideze” interviul în funcție de circumstanțele sau îngrijorările personale fără ca cercetătorul să impună anumite limite acestora – astfel facilitând “vocea” participanților să fie redată în cercetarea empirică (Bladgen et al. 2017). Pentru a analiza conținutul interviurilor, metoda „Analiză Tematică” a fost folosită, urmând recomandările autorilor acestei metode (Bran and Clarke 2006). Datorită libertății teoretice care o caracterizează, Analiza Tematică a fost descrisă ca fiind, în mod particular,

aptă în a explora felul în care participanții concep experiența creată de privarea de libertate, în penitenciar cât și felul în care contextul social interacționează cu aceasta – în acest fel reflectând realitatea participanților așa cum este descrisă și interpretată de aceștia. În acord cu recomandările autorilor acestei metode de cercetare calitativă, analiza interviurilor a început cu transcrierea interviurilor verbatim și recitirea întregului set de date pentru familiarizarea cercetătorului cu acesta. În pasul următor, pentru fiecare interviu au fost identificate temele generale, în funcție de subiectele abordate de participanți. În ultimul stadiu, temele comune din cele 10 interviuri au fost analizate și alese doar cele care au fost reprezentative pentru studiul curent.

Discuție a rezultatelor

Tema 1: Dificultățile familiilor de a păstra legătura cu deținuții pe perioada sentinței.

În majoritatea studiilor ce au explorat vizitele în penitenciar, s-a găsit că acest proces este, adesea, complicat de dificultăți economice sau practice resimțite, în principal, de familiile persoanelor private de libertate (Stalker 2006, Dixey and Woodall 2012). În același fel, participanții acestui studiu au descris că distanțele crescute între penitenciar și domiciliul familiilor limitează posibilitatea efectuării vizitelor în penitenciar. De exemplu, George a detaliat că:

„Și să vină până aicea de 4/5 ori pe luna, să bage de 300 lei motorină... nu e tocmai bine. Mai sunt cheltuielile pe care le am eu; mai sunt multe. Și... în ziua de azi să arunci banii pe fereastră... e chiar mult. Dacă era vorba de o dată, nu era problemă. Da' de 5 ori... se întâmplă săptămânal... o lună sunt 12 milioane, mai pune mie 15-20, am ajuns la 1000 de euro fluierând. Fără să fac nimic. Păi... ce-am făcut, după aia nu e bine. Și cheltuielile de afară. Sunt două locuințe de întreținut, sunt multe”.

În primul rând, trebuie observat că aceste probleme nu sunt limitate la contextul românesc, dat fiind faptul că alți cercetători au observat dificultăți financiare asemănătoare în contextul britanic sau american (Christian 2005; Cochran 2014). De asemenea, acest rezultat pare să fie aliniat cu alte studii internaționale ce au arătat ca majoritatea deținuților nu beneficiază de toate vizitele în penitenciar, adesea din cauza implicațiilor financiare (Duwe and Clark 2012; Cochran 2014; Mears et al. 2012; Mitchel et al. 2016). Însă, impactul economic pare a fi mai puternic resimțit de familiile din România, având în vedere că țara este una dintre cele mai sărace din UE și oferă un salariu minim de 1.450 de lei la angajare. Mai mult, dat fiind faptul că România nu oferă niciun fel de ajutor financiar acestor familii pentru a-și vizita persoanele dragi în penitenciar – precum Assisted Visitation Scheme în Anglia - aceste familii par a fi forțate să aleagă să își folosească venitul fie pentru gospodărie, fie pentru vizita în penitenciar. Așadar, pe de o parte, aceste familii trebuie să accepte și să facă față implicațiilor emoționale create de privarea de libertate a persoanei dragi. Dar, pe de altă parte, familiile sunt nevoite și să își găsească diferite metode de a-și asigura o sursă de venit constant, având în vedere că de cele mai multe ori, persoana condamnată era cea care asigura veniturile necesare gospodăriei.

Tema 2: Rolul vizitei în penitenciar.

Al doilea rezultat important al acestui studiu, care pare să fie mai puțin discutat în majoritatea literaturii internaționale din domeniu, este reprezentat de relațiile participanților care conturează vizita în penitenciar ca singurul mediu confidențial în care aceștia pot discuta probleme personale cu apropiații. De exemplu, Cristian a descris că:

„Da, da... Pot să vorbesc față în față, nu... așa când vorbesc la telefon mă mai ascultă unu', altu' și nu pot să vorbesc de toate cu ei. Da' așa... față în față... vorbim cum am fi acasă.”

Este esențial de observat că sentimentul că oricine ar putea să audă problemele discutate la telefon, combinat cu necesitatea de a fi constant atent la informațiile detaliate la telefon, ar putea fi o reflexie a mediului penitenciar și a regulilor nescrise ale acestuia. În mod evident, acest efect nefericit de a fi mereu atent la cine este în jur și ce informații pot fi auzite influențează în mod negativ natura deja stresantă și izolantă, caracteristică mediului penitenciar. Pe lângă avantajele acestei interacțiuni fizice și directe dintre persoanele private de libertate și vizitatorii acestora, trebuie notat că un astfel de climat poate fi extrem de problematic pentru procesul de reabilitare a acestor persoane. În acest sens, un număr din ce în ce mai mare de studii recente au găsit că eficiența programelor de prevenire a recidivei sexuale este compromisă din cauza mediilor și practicilor corecționale care nu susțin un mediu reabilitativ pentru această populație carcerală specifică (Harris 2015; Bladgen et al 2017). De exemplu, Harding (2014) a găsit că un climat penitenciar bazat pe suport poate să îmbunătățească eficiența programelor de reabilitare, dat fiind faptul că întregul context în care programele au fost livrate a fost mai important ca programul în sine (Reeves 2016, Marshall and Marshall 2010). Mai mult, rezultatele preliminare ale unui studiu calitativ de evaluare, realizat de autorul studiului curent, în contextul românesc, pare să susțină acest punct de vedere. Mai specific, participanții ce au discutat punctele pozitive și negative ale programului specific de asistență psihosocială pentru agresorii sexuali, au descris faptul că atributele persoanei ce derulează programul – precum empatia sau abilitatea acesteia de a modifica conținutul cursului pe înțelesul tuturor – sunt mai importante ca și conținutul cursului în sine (Dinescu 2018).

Tema 3: Importanța cercurilor de suport pe perioada sentinței.

Majoritatea participanților au subliniat faptul că vizitele în penitenciar au funcționat ca o formă de control social pe timpul sentinței, care i-a influențat să nu se implice, pe cât posibil, în situații conflictuale cu alți deținuți. De exemplu, George a descris că:

„Pentru că dacă vrei să faci prostii și te apuci și normal că n-ai cum să... să mai poți să mai fii legătura nici cu familia, că se fac rapoarte de pedepsire și îți taie vizita pe 3 luni. Și atunci ce ai făcut? 3 luni obligat nu mai ai vizite, familia. Obligat, nu-i mai vezi. Și e o mare problemă...”

Aceste relatări par a fi aliniate cu o serie de studii din literatura internațională care au găsit o relație benefică între vizitele în penitenciar și un comportament pro-social, pe parcursul sentinței. De exemplu, De Claire and Dixon (2015) au raportat cea mai semnificativă reducere a abaterilor deținuților pentru cei ce au beneficiat de vizite constante din partea familiilor sau prietenilor. De asemenea, comentariul lui George referitor la importanța legăturii cu familia și dorința de a nu face „prosti” pentru a nu pierde dreptul la vizită, pare să susțină Teoria Legăturilor Sociale (Social Bond Theory) care descrie că deținuții pot fi mai motivați să evite conflictele în penitenciar pentru a nu-și pierde drepturile de vizitare și în acest fel de a-și menține legăturile cu familia sau prietenii intacte (Hirschi and Stark 1969). Însă, deși posibilitatea de a impune sancțiuni asupra dreptului deținuților la vizitare în scopul prevenirii abaterilor disciplinare, există atât în România, cât și în alte state europene, toți cei implicați în administrarea sistemelor penitenciare trebuie să reflecteze asupra efectelor unui astfel de mecanism de control social. Mai precis, se pare că penitenciarul, ca și instituție a statului, nu controlează doar libertatea de mișcare a deținuților, ci și relațiile lor personale, prin reglementarea vizitelor în penitenciar, prin legislație specifică. Nu doar că această formă de control invadează, în mod direct, viața emoțională a acestor persoane, dar pare să descurajeze vizitele care ar trebui încurajate pe cât de mult posibil, dat fiind faptul că o mulțime de studii au arătat că acestea reduc incidentele de violență pe perioada sentinței, dar și ajută procesul de desistare (Cochran 2012; Farmer et al. 2015; Bales and Mears 2008; Denver et al. 2017).

Tema 4: Barierele către reintegrare în procesul de desistare în contextul românesc.

Discutând despre nivelul de suport post-liberare, majoritatea participanților au descris că deținuții ce se liberează nu beneficiază de prea multe unelte pentru a atinge și menține procesul de desistare dată fiind multitudinea de dificultăți materiale, practice sau sociale. De exemplu, George a detaliat aceste dificultăți într-un citat lung, dar foarte ilustrativ:

„D-aia, majoritatea, toată lumea urlă că s-au liberat deținuții și au venit înapoi. S-au rupt în totalitate din ce a fost afară și după când s-au liberat, nu au avut cu cine să stea de vorbă; nu au avut de la cine să primească un sfat... absolut nimic. Și asta a dus la o nouă infracțiune. Păi dacă... omu' nu mai are casă, familie, prieteni, nu mai are cine să... unde se duce? S-a întors înapoi... pentru că îi mai rămâne și coadă, îl cunoaște instituțiile statului ca recidivist, e văzut rău.”

În mod important, descrierea lui George pare să susțină o varietate de argumente prezentate atât în literatura de specialitate, cât și în acest articol. De exemplu, comentariul acestuia privitor la importanța cercurilor de suport în procesul de reintegrare socială pare să se alinieze cu numeroase studii ce au găsit că deținuții care au reușit să își păstreze intacte legăturile cu familia sau prietenii au cele mai mari șanse de a se reintegra cu succes (Walker et al. 2017; Bales and Mears 2008; Farmer et al. 2015; Harris 2015; Mitchel et al. 2016). Având în vedere lipsa de suport fie din partea agențiilor caritabile, fie din partea agențiilor guvernamentale, nu este o surpriză că, pentru George, statul român este perceput ca fiind absent din procesul de reintegrare socială și că singurul rol vizibil este acela de a pedepsi – iar familia rămâne singura sursă de suport după terminarea sentinței. Însă, în ciuda acestor observații, un cititor critic ar putea să sublinieze că rolul cercurilor de suport social pare să fie limitat în procesul de desistare sexuală, având în vedere că acestea nu au împiedicat comiterea unor fapte de natură sexuală. Dar, un astfel de comentariu simplifică și ignoră contextul în care aceste fapte au fost comise, date fiind varietatea de factori implicați în comiterea unei fapte sexuale precum: problemele cognitiv-comportamentale, dependența de alcool/droguri sau relații disfuncționale (Farmer et al. 2015; Harris 2015). În acest punct, trebuie reamintit studiul recent al lui Lytle și al colegilor (2017) care a arătat că doar relațiile romantice de înaltă calitate - definite de înțelegere, empatie și suport emoțional – pot încuraja procesul de desistare sexuală. Astfel, se pare ca acest comentariu, de fapt, demonstrează nevoia de a sprijinii aceste persoane în a-și forma relații de înaltă calitate în cadrul cercurilor de suport social și de a renunța la acele relații disfuncționale ce, de fapt, conduc la un stil de viață criminogen.

Mai este interesant de observat că, deși George a menționat stigma socială creată de statutul de „recidivist”, acesta nu a menționat stigma creată de natura sexuală a faptei sale. Pe de o parte, acest lucru poate fi explicat de faptul că România nu are o legislație specifică pentru cei ce comit fapte de natură sexuală atât de severă ca Anglia sau SUA care, adesea, impune restricții de stabilire a domiciliului, accesul în diferite zone publice sau asupra posibilităților de angajare în anumite domenii. Pe de altă parte, având în vedere varietatea de studii ce atestă dificultățile create de stigma socială atribuită celor ce comit fapte de natură sexuală (Winters et al. 2017) este mai probabil că George subestimează obstacolele pe care acesta le va înfrunța după liberare, având în vedere reacțiile sociale extrem de severe la adresa celor ce au comis fapte de natură sexuală. Mai precis, precum cazierul din România arată atât articolul aferent faptei, așa cum este notat în Codul Penal, cât și numele faptei (de exemplu, viol, distribuire de material pornografic, abuz sexual), nu pare exagerat de presupus că numele faptei este suficient de a declanșa atitudinile sociale negative, asociate cu aceste fapte (Roselli and Jeglic 2017; La Vigne 2016). În mod crucial, prin această subestimare a dificultăților create de stigmatizarea și stereotipurile atribuite persoanelor ce comit fapte de natură sexuală, planurile de reintegrare ale acestor persoane o să fie foarte dificil de urmat după liberare. Mai mult, nu doar că aceste dificultăți subestimate pot să micșoreze, ulterior, motivația de a construi o nouă viață post-liberare lipsită de atitudini criminogene, dar poate crește rata de recidivă, dat fiind faptul că o serie de studii au găsit că acei deținuți ce nu și-au alcătuit un plan de reintegrare realist au

avut rate de recidivă mai mari ca cei ce au luat în considerare toate dificultățile de reintegrare (Farmer et al. 2015, Willis and Grace 2009).

Concluzii și recomandări

În concluzie, prin explorarea și expunerea realității persoanelor ce au fost condamnate pentru fapte de natură sexuală, acest studiu a oferit o serie de rezultate relevante pentru practica penitenciară românească. În primul rând, în contrast cu alte metode de contact cu „lumea de afară”, precum discuțiile la telefon sau scrisorile, vizitele în penitenciar reușesc să creeze un mediu confidențial în care se pot discuta probleme personale, fără a fi prezent riscul ca aceste discuții să fie auzite și de alte persoane aflate în penitenciar. Însă, în pofida acestui fapt, studiul a arătat că familiile deținuților întâlnesc dificultăți în a menține procesul de vizitare pe întreaga perioadă de încarcerare. Aceste dificultăți de natura practică și economică, adesea au fost asociate cu distanțele mari între penitenciar și locul de domiciliu al familiilor. În al doilea rând, acest studiu a arătat că familiile acestor persoane reprezintă poate singura sursă de suport emoțional, financiar sau practic post-liberare. Având în vedere contextul românesc social și economic, caracterizate de un ajutor social financiar redus, dar și lipsa suportului după liberare oferit fie de organizații caritabile, fie de către agențiile statului, se pare că familiile sau prietenii persoanelor ce se liberează reprezintă singurul factor ce sprijină procesul de desistare, în contextul românesc. Bazate pe aceste prime doua rezultate importante, deși construcția de noi penitenciare cu multiple regimuri de securitate este mereu dorită, dar extrem de dificil de realizat în condițiile bugetare prezente, conducerea sistemului penitenciar și mediul politic pot lua în considerare introducerea unei scheme de ajutor financiar, oferit familiilor pentru a depăși barierele de vizitare. De exemplu, această schemă de ajutor poate fi ghidată de Assited Visitation Scheme (Schema de Vizite Asistate) în prezent practică de sistemul penitenciar din Anglia. Mai precis, prin această politică guvernamentală, familiile ce nu ating un anumit prag de venit lunar pot aplica printr-un formular specific pentru a deconta costurile asociate cu transportul penitenciar-domiciliu, pentru a realiza minimul de vizite aferente regimului de securitate al persoanei vizitate.

În al treilea rând, având în vedere relatările descrise în cadrul interviurilor din acest studiu, este cât se poate de clar că aceste persoane o să înfrunte o serie de dificultăți de reintegrare, adesea ignorate de mediul public și politic, precum: șomaj, izolare socială, precum și o stigmatizare prelungită. Pentru a începe procesul de a reduce aceste dificultăți de reintegrare, acest autor este de părere că, un prim pas în direcția potrivită, ar fi crearea de intervenții special adresate pentru a reduce stigmatizarea persoanelor private de libertate, în general și a celor care au comis fapte de natură sexuală, în particular. În acest sens, atât agențiile corecționale, cât și liderii politici trebuie să înceapă să recunoască faptul că limbajul folosit în legislație, politici guvernamentale sau discursurile publice are un impact semnificativ asupra atitudinilor sociale direcționate către aceste persoane. Mai specific, deși Asociația Americană de Psihiatrie a început să utilizeze un limbaj și un vocabular tehnic concentrat pe persoană (person-first terminology), încă din 2000 (APA 2000), mediul de Justiție Penală, doar recent, a început să demareze acțiuni către o astfel de schimbare a culturii instituționale. De exemplu, un număr restrâns de cercetători (Denver et al. 2017) și lideri politici (Secretarul de Penitenciare din Pensilvenia, John Wetzel 2016), doar recent, au adresat public necesitatea schimbării limbajului folosit în politica penală de la terminologie concentrată pe faptă (de exemplu deținut, criminal, recidivist) către o terminologie concentrată pe persoană (de exemplu persoană condamnată pentru o faptă penală, persoană privată de libertate, persoană cu istoric penal). În acest punct, trebuie notat că este acceptat faptul că termeni precum: „persoană condamnată pentru fapte de natură sexuală” pot fi percepuți ca încărcând legislația sau practicile de comunicare publică și foarte probabili evitați de mass-media precum aceștia nu

contribuie la crearea de titluri senzationaliste. Însă, este crucial de observat că există o serie de studii ce sugerează că astfel de termeni pot reduce natura dezumanizatoare, caracteristică termenilor precum „recidivist” sau „agresor sexual”. Mai mult, având în vedere că atitudinile publice sunt greu de schimbat prin campanii derulate pentru o informare corectă (Harper et al. 2016), câteva studii au arătat că intervenții create special pentru a contracara stereotipuri printr-o narativă umanizantă (de exemplu prin vocea acestor persoane sau interviuri în direct) pot promova și încuraja o astfel de schimbare pozitivă în atitudinile sociale (Harper et al. 2017, Harris and Social 2014). În acest fel, persoanele condamnate pentru fapte de natură sexuală pot fi prezentate ca și oameni, membrii ai comunităților noastre (mai specific, noi) și nu neapărat ca niște monștrii (ei) care nu pot fi capabili de schimbare, reprezentând un etern risc pentru siguranța „noastră”.

Bibliografie

- American Psychiatric Association (APA). (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 4th ed, Text Revision. DC: APA.
- Bales, W., D. Mears, D. P.. (2008). Inmate social ties and the transition to society: Does visitation reduce recidivism? *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 45(3): 287-321.
- Bladgen, N., Perrin, C., Smith, S., Gleeson, F. and Gillies, L.. (2017). A different world' exploring and understanding the climate of a recently re-rolled sexual offender prison. *Journal of Sexual Aggression*.
- Braun, V. and Clarke, V.. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 3(2): 77-101.
- Christian, J. (2005) "Riding the bus: Barriers to prison visitation and family management strategies". *Journal of Contemporary Criminal Justice*. 21: 31-48.
- Cochran, J.C.. (2014). Breaches in the wall: Imprisonment, social support and recidivism. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 51(2), 200-229.
- Codd, H.. (2007). Prisoners' families and resettlement: a critical analysis. *The Howard Journal of Criminal Justice*. 46: 255-263.
- De Claire, K., Dixon, L.. (2015). The effects of prison visits from family members on prisoners' well-being, prison rule breaking and recidivism: A review of the research since 1991. *Trauma, Violence and Abuse*. 31: 1-15.
- Denver, M., Pickett, J.T. and Bushway, S.D.. (2017). The language of stigmatization and the mark of violence: Experimental evidence on the social construction and use of criminal record stigma. *Criminology*. 0(0): 1-27.
- Dinescu, M.. (2017). *Care este importanța vizitei în penitenciar pentru menținerea relațiilor sociale și care sunt implicațiile acesteia în procesul de prevenire a recidivei sexuale? Perspectiva persoanelor private de libertate în contextul românesc*. Lucrare de licență nepublicată. Coventry University.
- Dixey, R., Woodall, J.. (2012). The significance of 'the visit' in an English category B prison: views from prisoners, prisoners' families and prison staff. *Community, Work and Family*. 15(1): 29-47.
- Durnescu, I.. (2017). The Five Stages of Prisoner Reentry: Toward a Process Theory. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*.
- Duwe, G. and Clark, V.. (2012). The importance of social support for prisoner re-entry; The effects of visitation on offender recidivism. *Corrections Today*. 74(2), 46-50.

- Duwe, G. and Clark, V.. (2017). Nothing will work unless you did: The predictors of postprison employment. *Criminal Justice and Behaviour*.
- Farmer, M., McAlinden, A., M., Maruna, S.. (2015). Understanding desistance from sexual offending: A thematic review of research findings. *Probation Journal*. 62(4): 320-335.
- Harding, R.. (2014). Rehabilitation and prison social climate: Do “What Works” rehabilitation programmes work better in prisons that have a positive social climate? *Australian and New Zealand Journal of Criminology*. 47(2), 163-175.
- Harper, C.A., Bartels, R.M. and Hogue, T.E.. (2016). Reducing stigma and punitive attitudes toward paedophiles through narrative. *Sexual Abuse*, 1-23.
- Harper, C.A., Hogue, T.E. and Bartels, R.M.. (2017). Attitudes towards sexual offenders: What do we know and why are they important? *Aggression and Violent Behaviour*.
- Harris, A.J. and Socia, M. (2014). What’s in a Name? Evaluating the effects of the Sex Offender Label on Public Opinions and Beliefs. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*. 1-19.
- Harris, D.A.. (2015). Desistance from Sexual Offending: Behavioural Change without cognitive transformation. *Journal of Interpersonal Violence*. 1-22.
- Hirschfield, P.J. and Piquero, A.R.. (2010). Normalization and legitimization: Modeling stigmatizing attitudes toward ex-offenders. *Criminology*. 48(1), 27-55.
- Hirschi, T. and Stark, R.. (1969). Hellfire and delinquency. *Social Problems*. 17(2), 202-213.
- La Vigne, N.G.. (2016). *People First: Changing the way we talk about those touched by the Criminal Justice System*. DC: The Urban Institute.
- Lytle, R., Bailey, D.J.S and ten Bensel, T.. (2017). We fought tooth and toenail: exploring the dynamics of romantic relationships among sex offenders who have desisted. *Criminal Justice Studies*. 30(2), 117-135.
- Marshall, W.L. and Burton, D.L.. (2010). The importance of group processes in offender treatment. *Aggression and Violent Behaviour*. 15(2), 141-149.
- Mears, D.P., Cochran, J.C., S.E. and Bales, W.D.. (2012). Prison visitation and recidivism. *Justice Quarterly*. 29(6), 888-918.
- Ministry of Justice. (2017). *Importance of strengthening prisoners’ family ties to prevent reoffending and reduce intergenerational crime*. MoJ: Crown Publishing.
- Mitchell, M.M., Spooner, K., Jia, D. and Zhang, Y.. (2016). The effect of prison visitation on re-entry success: A meta-analysis. *Journal of Criminal Justice* (47). 74-83.
- Reeves, C.. (2016). *Experiencing Prison*. London: Routledge.
- Rosselli, M.K. and Jeglic, E.L.. (2017). Factors impacting upon Attitudes toward Sex Offenders: the role of Conservatism and Knowledge. *Psychiatry, Psychology and Law*.
- Stalker, E.. (2006). *Edinburgh Prison Visitors Centre Survey*. Edinburgh: Families Outside.
- Tewksbury, R.. (2012). Stigmatisation of Sex Offenders. *Deviant Behaviour*. 33(8), 606-623.
- Travis, L.F, Stacey, J.. (2010). A half century of parole rules: Conditions of parole in the United States, 2008. *Journal of Criminal Justice*. 38(4), 604-608.
- Visher, C., Debus, S. and Yahner, J.. (2008). *Employment after release: A longitudinal study of releasees in three states*. DC: The Urban Institute, Justice Policy Center.
- Walker, A., Kazemian, L., Lussier, P. and Na, C.. (2017). The role of family support in the explanation of patterns of desistance among individuals convicted of a sexual offence. *Journal of Interpersonal violence*.

- Wetzel, John E.. (2016). Pennsylvania Dept. of Corrections to discard terms “offender”, “felon” in describing ex-prisoners. The Washington Post. May 25. Retrieved from www.washingtonpost.com/news/true-crime/wp/2016/05/25/pennsylvania-dept-of-corrections-to-discard-terms-offender-felon-in-describing-ex-prisoners.
- Willis, G., Levenson, J. and Ward, T.. (2010). Desistance and attitudes towards sex offenders: Facilitation or hindrance? *Journal of Family Violence*. 25, 545-556.
- Winters, G.M., Jeglic, E.L., Calkins, C. and Blasko, B.L.. (2017). Sex offender legislation and social control: an examination of sex offenders’ expectations prior to release. *Criminal Justice Studies*.
- Yang, L.H., Kleinman, A., Link, B.G., Phelan, Jo.C., Lee, S. and Good, B.. (2007). Culture and Stigma: Adding Moral Experience to Stigma Theory. *Social Science and Medicine*. 65:1524-1535.